

Національна поліція України в своїй структурі має профільний підрозділ здійснення превентивної діяльності, а саме – Департамент превентивної діяльності. Основні засади його функціонування визначені наказом МВС України, що закріпив положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України. До структури територіальних органів поліції (головних управлінь Національної поліції в областях) в апарат входять профільні управління (відділи) превентивної діяльності (у складі патрульної поліції). У відділах поліції створюється відділ (сектор) превенції (у складі патрульної поліції). А у відділенні поліції (у складі відділу поліції) діють сектори превенції (у складі патрульної поліції). Крім того, в структуру Національної поліції України входять й інші підрозділи, що серед інших функцій виконують і превентивну діяльність.

Окремо відмітимо підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України. До підрозділів ювенальної превенції (далі – підрозділи ЮП) входять: підрозділ ЮП центрального органу управління поліцією; підрозділи ЮП головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві (далі – ГУНП); підрозділи ЮП територіальних (відокремлених) підрозділів ГУНП [7, п. 2].

Висновки: Організаційна структура Національної поліції України, як суб'єкта здійснення превентивної діяльності має не тільки вертикальні ієрархічні зв'язки в його внутрішній будові, але і горизонтальних – заснованих на територіальному та функціональному принципах.

Організаційно-штатна структура Національної поліції як суб'єкта здійснення превентивної діяльності є затверджена штатним розписом у відповідності із законодавством України, ієрархічно побудована за функціональним та територіальним принципами система департаментів, управлінь, відділів та інших структурних підрозділів, на які покладається виконання завдань та функцій із превентивної діяльності та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 23.03.2019).
2. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. Київ : Знання-Прес, 2003. 343 с.
3. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : навч. посіб. Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. 471 с.
4. Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій : постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2005 № 179. *Офіційний вісник України*. 2005. № 11. Ст. 522.
5. Батраченко О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
6. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 // Урядовий портал : веб-портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/gu/cardnpd?docid=248607704> (дата звернення: 23.03.2019).
7. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 23.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 342.9(477)

ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА ПУГАЧ,

*завідувач науково-методичного відділення навчально-методичного відділу
Харківського національного університету внутрішніх справ*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Задоволення потреб Національної поліції України у кваліфікованих фахівцях, здатних на високому рівні виконувати поставлені завдання, зокрема забезпечувати охорону прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічну безпеку і порядок, вимагає, із огляду на вимоги сьогодення, постійного розширення компетентностей поліцейських як фахових, так і загальних. Отже, одним із пріоритетних напрямів у реформуванні системи освіти Міністерства

внутрішніх справ має стати створення відповідних умов для ефективного функціонування відомчої системи підготовки кадрів, що вимагає, передусім, удосконалення відповідного нормативно-правового забезпечення.

Одним із складників системи підготовки кадрів для Національної поліції є заклади освіти Міністерства внутрішніх справ України, які у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», нормативно-правовими актами у сфері освіти і науки. Розповсюджуються на них і вимоги Закону України «Про Національну поліцію». Саме Законом України «Про Національну поліцію» визначені види професійного навчання поліцейських: первинна професійна підготовка; підготовка у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; післядипломна освіта; службова підготовка.

Відповідним положенням, затвердженим наказом МВС України № 105 від 16 лютого 2016 року (із змінами, внесеними згідно з наказом МВС від 01.03.2017 № 174), встановлено порядок організації первинної професійної підготовки поліцейських, яких уперше прийнято на службу в поліції. Метою первинної професійної підготовки поліцейських є набуття ними спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції [1].

Підготовка кадрів для Національної поліції (керівників, професіоналів, фахівців) за державним замовленням у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, регламентується рядом нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ, зокрема наказом від 01.03.2017 № 173 «Про затвердження Типової форми Контракту про здобуття освіти у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських», Положенням про вищі навчальні заклади МВС, затвердженим наказом від 14.02.2008 № 62, Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС України, затвердженим наказом від 14.02.2008 № 69, Положенням про підготовку фахівців у вищих навчальних закладах МВС за заочною та дистанційною формами навчання, затвердженим наказом від 21.08.2008 № 346, Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів МВС, затвердженим наказом від 07.09.2009 № 381, Положенням про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України, затвердженим наказом від 27.06.2013 № 621, Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у науково-дослідних установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, та вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, затвердженим наказом від 28.11.2017 № 963.

Післядипломна освіта поліцейських здійснюється на засадах, визначених Законом України «Про Національну поліцію» [2]. та Положенням про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції, затвердженим наказом МВС України від 24.12.2015 № 1625 [3], і складається зі спеціалізації, перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування. Таке спеціалізоване удосконалення освітнього рівня та професійної підготовки – кваліфікації – може здійснюватися поліцейськими безпосередньо в підрозділах поліції або в закладах освіти.

Зауважимо, що більшість керівних для закладів вищої освіти МВС України документів потребують відповідного оновлення. Такий стан нормативно-правового забезпечення діяльності закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання свідчить про недосконалість системи їхнього управління з боку МВС України.

Кваліфікація поліцейських кадрів має бути стандартизованою сукупністю здобутих компетентностей, визнаних замовником (Національною поліцією), які засвідчені відповідним документом. У свою чергу компетентності поліцейського формуються у процесі виконання відповідних освітніх програм та/або при виконанні службових обов'язків і мають відповідати вимогам кваліфікаційних характеристик поліцейських професій. Кваліфікаційною характеристикою визначаються вимоги до рівня освіти та компетентностей, необхідних для виконання професійних робіт з певної професії.

Ураховуючи стрімкий розвиток економіки, певні професії застарівають, а в класифікаторі з'являються нові. Саме так, у ході реформ правоохоронних органів України, у 2015 році утворився новий центральний орган виконавчої влади – Національна поліція. Така реформа призвела до внесення у 2016 році відповідних змін до Національного класифікатора України: з'явилися нові професійні назви роботи із загальним кодом КП 5162, зокрема «Поліцейський (за спеціалізаціями)», «Помічник дільничного офіцера поліції», «Поліцейський (інспектор) патрульної служби»,

«Командир відділення (поліція)» тощо. У 2017 році була розроблена та затверджена кваліфікаційна характеристика професії 5162 «Поліцейський (за спеціалізаціями)» (наказ МВС України від 12.07.2017 № 586). Кваліфікаційна характеристика встановила завдання, обов'язки та повноваження поліцейського як робітника, окреслила його права, визначила обсяг та зміст знань, необхідних для виконання службових обов'язків, а також кваліфікаційні вимоги до особи, яка обійматиме первинну посаду поліцейського за відповідною спеціалізацією. У 2018 році на основі компетентнісного підходу був розроблений Державний стандарт професійно-технічної освіти СП(ПТ)О 5162.0.84.24–2018 з професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями). На сьогодні ведеться робота із розробки типових освітніх програм підготовки поліцейських за різними кваліфікаціями.

Зауважимо, що для інших поліцейських професій з кодом КП 5162 на сьогодні відсутні як кваліфікаційні характеристики, так і освітні стандарти. Більш того, хоча на початку 2018 року Міністерством внутрішніх справ і була затверджена Концепція запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських (наказ від 29.01.2018 № 51) [4], порядок підготовки кадрів для Національної поліції, особливості призначення їх на посади та проходження служби відсутні.

З огляду на викладене, сьогодні система освіти Міністерства внутрішніх справ, яка забезпечує підготовку кадрів для Національної поліції, потребує розробки нових та вдосконалення чинних нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу, та які будуть спрямовані на реалізацію Концепції запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських.

Є нагальна потреба у розробці і професійно-кваліфікаційних характеристик поліцейських посад, і програм освітньо-професійної підготовки поліцейських кадрів, а також засобів діагностики рівня їх підготовки. А це значить, що визначення відомчої складової освітніх програм для різних освітніх рівнів закладів освіти МВС України необхідно починати з розробки моделі підготовки поліцейського за конкретною спеціалізацією шляхом побудови професійно-спеціальних (вибіркових) компонент освітньо-професійних програм та формування послідовності їх вивчення.

При цьому, в умовах євроінтеграції України, варто, на нашу думку, керуватися такими принципами:

- формування та закріплення вибіркових професійно-спеціальних компонент (переліку вибіркових дисциплін з урахуванням спеціалізацій) має відбуватися на рівні МВС України;
- координація підготовки кадрів для Національної поліції має відбуватися і на вертикальному (Національна поліція, її структурні підрозділи МВС України), і на горизонтальному рівнях (заклади освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських);
- наступність підготовки кадрів для Національної поліції на всіх рівнях освіти від підготовки поліцейського за освітньо-кваліфікаційним рівнем «кваліфікований робітник» до підготовки керівників та післядипломної освіти;
- гнучкість організаційних форм підготовки, що дозволить закладам освіти в умовах динамічних змін в суспільно-економічних відносинах задіяти усі доступні форми навчання: очну, заочну, дистанційну;
- маневреність, що припускає оперативну корекцію освітніх програм, які враховують вимоги замовника та потреби поліцейського у зміні кваліфікації, перепідготовці й оволодінні новою спеціалізацією;
- встановлення єдиних науково-методичних підходів для створення бази відповідних навчальних матеріалів, які враховують специфіку підготовки кадрів для Національної поліції;
- оптимізації й уніфікації засобів діагностики та об'єктивного контролю за якістю освітньої діяльності та якістю освіти;
- зміцнення загальноєвропейського співробітництва та подальше формування системи підготовки кадрів для Національної поліції сумісної із системою вищої поліцейської освіти європейських країн.

Реалізація зазначених вище принципів дозволить виробити єдиний підхід до реалізації Концепції підготовки поліцейських та призведе до подальшого удосконалення якості підготовки кадрів для Національної поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції : затв. наказ МВС України від 16.02.2016 № 105 // База даних (БД)

«Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16> (дата звернення: 25.03.2019).

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 25.03.2019).

3. Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : затв. наказом МВС України від 24.12.2015 № 1625 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16> (дата звернення: 25.03.2019).

4. Концепція запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських : затв. наказом МВС України від 29.01.2018 № 51 // ІАС Консультант : сайт. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0B0RV51934> (дата звернення: 25.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 342.9

ВІТАЛІЙ БОРИСОВИЧ ПЧЕЛІН,

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-9540-9084>

УТОЧНЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Встановлення сутності дефініції «органи Національної поліції як суб'єкт запобігання та протидії корупції» викликає необхідність аналізу її основних змістовних складових. У першу чергу мова йде про таку категорію як «суб'єкт». У правовій науці зазначену категорію використовують задля позначення або «суб'єкта права» або «суб'єкта правовідносин». Різниця між даними категоріями полягає в тому, що перший є лише носієм прав та обов'язків, тоді як другий – вже їх реалізовує, тобто є реальним учасником відповідних суспільних відносин. Тобто, коли ми говоримо про поліцію як суб'єкта запобігання та протидії корупції, – маємо на увазі, що дані органи є реальними учасниками вказаних суспільних відносин, реалізують в їх межах наданні їм повноваження.

Наступний аспект, який потребує обґрунтування в світлі визначення сутності досліджуваної дефініції – це використання конструкції «запобігання та протидія корупції». Так, аналіз фахових юридичних джерел свідчить, що вчені, визначаючи правовий статус того чи іншого суб'єкта антикорупційної діяльності, в більшості випадків, позначають його або як «суб'єкта запобігання» або ж як «суб'єкта протидії». Звичайно, можна відмітити й випадки використання вірної, на наш погляд, конструкції «суб'єкти запобігання та протидії». Таке положення справ обумовлено наявними підходами до використання зазначеної термінології самим законодавцем. Зокрема, коли був чинний Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 року, в його положеннях використовувалась конструкція «суб'єкти, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції» (ст. 5) [1], що в принципі збігалось з його назвою та змістом. Чинний Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року, хоча й містить у своїй назві лише «запобігання» активно оперує й категорією «протидія». При цьому в ст. 1 (визначення термінів) зазначеного нормативно-правового акта вказано, що поліція є спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері протидії корупції [2]. У такому разі може скластися враження, що сам законодавець не відрізняє терміни «запобігання» та «протидія», хоча подекуди й використовує їх разом (наприклад Розділ IX «Інші механізми запобігання та протидії корупції» [2]). Цікаво відмітити, що коли вказаний нормативно-правовий акт мав статус законопроекту, у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на нього містилось зауваження щодо його назви [3]. Однак, як бачимо, дане зауваження залишилось без уваги.

Якщо проаналізувати положення національного законодавства, яке здійснює нормативно-правову регламентацію діяльності поліції, то також побачимо неоднозначне використання термінології. Так, ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року серед завдань поліції називає, зокрема, протидію злочинності [4]. Виконання даного завдання цілком пов'язано й із протидією корупційним правопорушенням. Проте, на нашу думку, воно сформульовано